

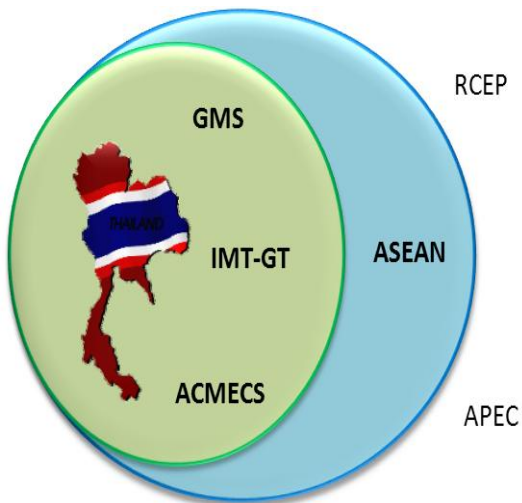
บทที่ 5

การเตรียมความพร้อมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน

1 บทนำ

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคต่างๆ ทั้งในระดับทวีปภาคี พหุภาคี และภูมิภาค มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น ในการเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ และเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ที่จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือทาง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนที่ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการเดินทาง

รูปที่ 1 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ

ของประชาชน การค้า การเงิน การลงทุน และแรงงาน ซึ่งจะช่วยให้ประเทศสมาชิกมีความเป็นปึกแผ่น และช่วยสร้างอำนาจการต่อรองในเวทีต่างๆมากขึ้น โดยสามารถนำจุดแข็งของแต่ละประเทศ มาเสริมสร้าง ประโยชน์สูงสุดในการผลิต ส่งออก และบริการ ดังนั้น ประเทศไทยจะต้องมีการปรับเพิ่มบทบาท ให้มีความ เชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ เพื่อรองรับการ เปลี่ยนแปลงและรักษาสถานะความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ โดยเฉพาะในกรอบความร่วมมือ อาเซียนและกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค

2 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนกับการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

ประชาคมอาเซียนและกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่ในจังหวัด และกลุ่มจังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดตั้งฐานการผลิต และการขยายตัว ของระบบการค้าชายแดน ดังนี้คือ

2.1 ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ซึ่งจะมีการลดภาษีตามกรอบการค้าเสรีอาเซียนอย่าง สมบูรณ์ และมีความร่วมมือด้านการลงทุน การเปิดสาขาบริการ และการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงาน จะเป็นปัจจัย สำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนใน ตลาดโลก เนื่องจากจะส่งเสริมให้มีการเปิดตลาด และเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิกที่ลึกซึ้ง

และกว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งในด้านสินค้า บริการ เงินทุน และแรงงาน รวมทั้งความร่วมมือในด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการครองชีพและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนภายในประเทศ รวมทั้งลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางสังคมให้น้อยลง

ประชาคมอาเซียนเป็นกรอบความร่วมมือที่มีความใกล้ชิดประเทศไทยมาก เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศเป็นเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกัน มีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึง มีสินค้าและบริการที่สามารถเสริมซึ่งกันและกันได้ หากสามารถร่วมมือกัน จะสามารถสร้างความแข็งแกร่งในการขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การบริการ การคมนาคม และการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยอาศัยกรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ ของอาเซียนเป็นกรอบหลักในการกำหนดแนวทางการพัฒนาแต่ละพื้นที่ตามความเหมาะสม เนื่องจากมีห่วงโซ่การผลิตเชื่อมโยงระหว่างประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอยู่แล้ว เช่น อุตสาหกรรมอาหารและแปรรูปสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมเครื่องประดับ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน อุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี รวมทั้งธุรกิจการให้บริการโลจิสติกส์ที่จะเป็นตัวเชื่อมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ประชาคมอาเซียนที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบภายในปี 2558 จะกลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของเศรษฐกิจไทยในทุกด้าน ทั้งการค้าสินค้า การบริการ การเคลื่อนย้ายการลงทุน แรงงาน และเงินทุน ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศไทยจะต้องเร่งพัฒนาความพร้อมในการเข้าสู่สถานการณ์การแข่งขันเสรีในประชาคมอาเซียน โดยการเสริมสร้างประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนของประเทศมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์และผลกระทบของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การปรับโครงสร้างการผลิตที่เหมาะสมและมีสมรรถนะในการแข่งขัน และการเสริมสร้างความพร้อมของผู้ประกอบการและความรอบรู้เกี่ยวกับระบบการตลาด ภาษา สังคม และวัฒนธรรมของประเทศอาเซียน รวมทั้งการเร่งรัดพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนและผู้ประกอบการ โดยเฉพาะขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตลอดจนการป้องกันภัยที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง เช่น ไข้หวัดนก การค้ามนุษย์ การต่อต้านการก่อการร้าย ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หมอกควัน ยาเสพติด ปัญหาโลกร้อน ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และปัญหาความยากจน เป็นต้น

2.2 กรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค

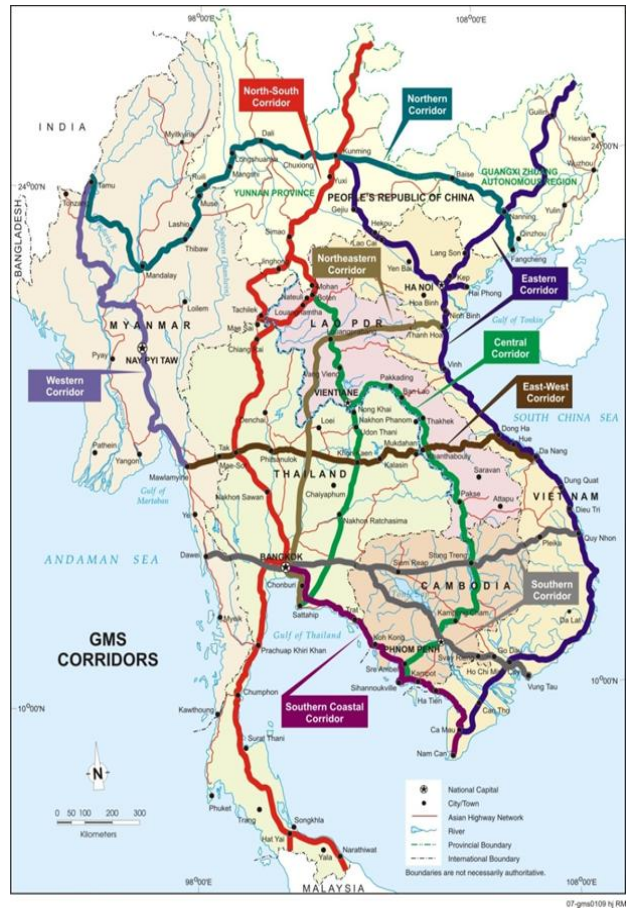
กรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค อาทิ โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง (ACMECS) แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (IMT-GT) และความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) จะเป็นกลไกพื้นฐานสำคัญ ในการขับเคลื่อนให้อาเซียนมีความเชื่อมโยงและกระตุ้นการลงทุนระหว่างกันมากขึ้น ทั้งจากประเทศในอนุภูมิภาคและจากประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งจากประเทศภายนอกอาเซียนด้วย โดยเฉพาะตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจต่างๆ ในอนุภูมิภาค เช่น แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก แนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ รวมทั้งการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านระหว่างเมืองชายแดนสำคัญในกรอบ GMS และ IMT-GT ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจต่างให้ความสำคัญและพยายามกำหนดยุทธศาสตร์เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ GMS และ ACMECS โดยเฉพาะจีนได้เร่งพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ของจีน โดยพยายามเปิดพื้นที่เศรษฐกิจด้านมณฑลยูนนาน

และทางสี่เชื่อมโยงออกสู่กลุ่ม GMS ในเส้นทางทางบกทั้งรถไฟ รถไฟความเร็วสูง และถนน รวมทั้งเส้นทางทางน้ำผ่านทางแม่น้ำโขง โดยให้การสนับสนุนแบบให้เปล่าในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจำนวนมาก รวมทั้งมีการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ ใน สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ส่วนญี่ปุ่นให้ความสนใจในการร่วมพัฒนาตามกรอบความร่วมมือลุ่มแม่น้ำโขง-ญี่ปุ่น ขณะที่สหรัฐอเมริกาได้เสนอกรอบความร่วมมือสหรัฐอเมริกาและประเทศลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้ รวมทั้งจากสถานการณ์การเปิดประเทศของเมียนมาร์มากขึ้น ซึ่งจะเปิดโอกาสให้มีการลงทุนโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่ประเทศมหาอำนาจให้ความสนใจ อาทิ โครงการท่าเรือน้ำลึกทวาย ซึ่งให้เห็นว่าประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจได้พยายามเข้ามามีบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาค

การดำเนินโครงการตามกรอบข้อตกลงความร่วมมือในอนุภูมิภาคดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้หลายพื้นที่ในประเทศมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ที่สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพการพัฒนาอย่างเด่นชัดในจังหวัดที่เป็นประตูการค้า (Gateway) และจังหวัดที่เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาค โดยเฉพาะการพัฒนาาระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง อาทิ การพัฒนาถนนสายหลักเชื่อมโยงตามทางหลวงอาเซียน และเส้นทางเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ การพัฒนาถนนเชื่อมโยงสู่ด่านพรมแดนที่เป็นประตูการค้าสำคัญของประเทศ การเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟสายหลักกับประเทศเพื่อนบ้านและการพัฒนาเส้นทางรถไฟสายใหม่ เช่น การพัฒนารถไฟความเร็วสูง 4 เส้นทาง และการจัดทำความตกลงการอำนวยความสะดวกในการเดินรถไฟข้ามพรมแดน ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพท่าเรือหลัก ได้แก่ ท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือกรุงเทพฯ และท่าเรือของอนุภูมิภาค เพื่อรองรับความต้องการขนส่งและการผลิตในอนาคต

นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาศักยภาพด้านศุลกากร 40 แห่งทั่วประเทศ การเร่งเจรจากับประเทศเพื่อนบ้านในการเปิดจุดผ่านแดนที่มีศักยภาพระหว่างกัน และการขยายเวลาทำการจุดผ่านแดนระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการอำนวยความสะดวกการค้าข้ามแดน/ผ่านแดน การดำเนินงานความร่วมมือท่องเที่ยวและโครงการเกษตรแบบมีสัญญา (Contract Farming) อย่างไรก็ตาม การเตรียมการรองรับด้านอื่นๆ ยังมีความล่าช้า โดยเฉพาะการเตรียมการด้านบุคลากร กฎระเบียบ และองค์ความรู้ของประชาชน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมของธุรกิจ SMEs เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

รูปที่ 2 เส้นทางเชื่อมโยงตามกรอบข้อตกลงความร่วมมือในอนุภูมิภาค

2.3 การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้เชื่อมโยงกับประชาคมอาเซียน

การพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศในระยะต่อไป จำเป็นต้องกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ให้เชื่อมโยงกับประชาคมอาเซียน และสอดคล้องกับโอกาสและศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละจังหวัดและกลุ่มจังหวัด โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกรอบความร่วมมืออาเซียนและกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคเข้ากับการพัฒนาพื้นที่เมืองชายแดน ต่อเนื่องถึงเมืองและชุมชนศูนย์กลางในภูมิภาคที่สำคัญของประเทศ อาทิ ตามแนวแนวเหนือ-ใต้ ตะวันออก-ตะวันตก และแนวตอนใต้ของแผนงาน GMS รวมถึงแนวพื้นที่เศรษฐกิจของ IMT-GT เพื่อสร้างฐานการผลิตให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก โดยเฉพาะการเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงของธุรกิจอุตสาหกรรม การเกษตรและการแปรรูปการเกษตร การบริการทั้งด้านการท่องเที่ยว สุขภาพ การขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศที่สำคัญของภูมิภาค ดังนี้คือ

2.3.1 การใช้ศักยภาพของพื้นที่ในจังหวัดและกลุ่มจังหวัดต่างๆ ของประเทศ เพื่อสร้างฐานการผลิตให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดอาเซียนและตลาดโลก ซึ่งแต่ละจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจะต้องเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และแสวงหาโอกาสเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาพื้นที่ ดังต่อไปนี้

(1) ด้านการผลิตสินค้า

ประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศของประชาคมอาเซียนจะเปิดเสรีการค้า การบริการ และการลงทุนระหว่างกัน ทำให้สินค้าของไทยนอกจากจะต้องเผชิญกับการแข่งขันกับสินค้าจากประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนที่ส่งเข้ามาจำหน่ายในไทยแล้ว สินค้าของไทยจะต้องเผชิญกับความท้าทายในการออกไปแข่งขัน และแสวงหาโอกาสทางการตลาดในต่างประเทศด้วย สินค้าส่งออกหลายรายการของไทยได้เปรียบคู่แข่งในอาเซียน สินค้าบางรายการจะต้องปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น สินค้าที่ไม่มีความพร้อมในการแข่งขัน หรือไม่มีความได้เปรียบในด้านต้นทุน จะได้รับผลกระทบจากการลดอุปสรรคในด้านการค้าและการลงทุนต่างๆ ดังนั้นผู้ประกอบการที่ไม่มีความพร้อม หรือมีขีดความสามารถในการแข่งขันต่ำ อาจถูกกดดันให้ต้องออกจากตลาดไป

สินค้าเกษตรของไทยที่มีโอกาส ได้แก่ ปศุสัตว์ (ไก่ สุกร นมและผลิตภัณฑ์) โคเนื้อและผลิตภัณฑ์ น้ำตาลทราย ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ผลไม้ (มังคุด ลำไย มะม่วง) อาหารแปรรูป ส่วนสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพใกล้เคียงกับคู่แข่ง ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กุ้ง ไหม และสินค้าที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า ได้แก่ เมล็ดกาแฟ น้ำมันปาล์ม และมะพร้าว สำหรับสินค้าอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการแข่งขัน มี 8 สินค้า ได้แก่ ผักและผลไม้กระป๋อง ผลิตภัณฑ์กระดาษและสิ่งพิมพ์ อัญมณีและเครื่องประดับ เคมีภัณฑ์อุตสาหกรรมพื้นฐานและพลาสติก เครื่องจักรและเครื่องใช้สำนักงานและครัวเรือน เนื้อสัตว์แปรรูป เครื่องสำอางและเครื่องประทีนผิว และยานยนต์และชิ้นส่วน บางอุตสาหกรรมมีห่วงโซ่การผลิตสั้นและไม่เข้มแข็ง และต้องพึ่งพาวัตถุดิบธรรมชาติสูง เช่น อาหารทะเลแปรรูปและแช่แข็ง อย่างไรก็ตาม สินค้าอุตสาหกรรมพื้นฐาน ได้แก่ ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง เคมีภัณฑ์อุตสาหกรรมพื้นฐานและพลาสติก เครื่องจักรกลอุตสาหกรรม และผลิตภัณฑ์เหล็ก ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตต้นน้ำที่สำคัญของการผลิตสินค้าที่มีพื้นฐานจากภาคเกษตร และสินค้าอุตสาหกรรมสำคัญต่างๆ ยังอ่อนแอ

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมรับมือการแข่งขันจากประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ โดยการปรับโครงสร้างการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนการผลิตจากสินค้าที่ไม่มีศักยภาพไปสู่สินค้าที่มีศักยภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพ และรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และมีต้นทุนการผลิตที่สามารถแข่งขันได้ในตลาดอาเซียนและตลาดโลก

(2) ด้านการท่องเที่ยว

การเตรียมการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากประชาคมอาเซียนที่จะเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้น จะต้องให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวหลักให้มีสภาพสมบูรณ์และน่าสนใจ รวมทั้งการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน โดยจะต้องสามารถสร้างจุดขายที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้น่าสนใจมากกว่าในปัจจุบัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถได้รับความรู้ควบคู่ไปกับความสนุกสนาน และสามารถท่องเที่ยวต่อเนื่องได้ระหว่างประเทศ รวมทั้งการสร้างวงจรการท่องเที่ยว (Tourism Route) ทั้งระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวภายในประเทศและเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะที่มีฐานของกลุ่มลูกค้าเดียวกัน เช่น การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นต้น โดยมีการจัดลำดับแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสภาพ ระยะเวลาใกล้-ไกลของสถานที่ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการบริหารจัดการเวลาในการท่องเที่ยว และสามารถควบคุมต้นทุนได้ รวมทั้งการกำหนดราคาที่เหมาะสม และการอำนวยความสะดวกในการผ่านแดนสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่ต้องการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ควรมีการเชื่อมโยงความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งในเชิงนิเวศและเชิงวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความหลากหลายและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ใช้เวลาในการท่องเที่ยวและพักค้างแรมในจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้นานขึ้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มรายได้และส่งเสริมการประกอบอาชีพในธุรกิจบริการของประชาชนในพื้นที่ได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

(3) ด้านระบบโลจิสติกส์

การจัดเตรียมระบบโลจิสติกส์รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงข่ายด้านการขนส่งและจราจรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางเศรษฐกิจของประชาคมอาเซียนอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและต้นทุนโลจิสติกส์ สนับสนุนการเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภูมิภาค และเป็นประตูสู่ประชาคมอาเซียน อาทิ การจัดตั้งศูนย์แยก บรรจุกล่อง และกระจายสินค้าเพื่อการส่งออก ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์จะต้องเตรียมตัวด้านการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเหมาะสม โดยเฉพาะการเตรียมบุคลากรให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เนื่องจากการขนส่งจะมีการข้ามประเทศมากขึ้น โดยภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาอังกฤษเป็นสำคัญ หากผู้ประกอบการไม่มีความพร้อมอาจจะประกอบธุรกิจด้วยความยากลำบากได้

2.3.2 การพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดน

ประชาคมอาเซียนจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในพื้นที่ชายแดน โดยจะมีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในด้านที่ตั้งทางยุทธศาสตร์ ประเภทการผลิต แหล่งวัตถุดิบแรงงาน และการส่งออก ซึ่งจะมีการจัดสรรบทบาทหน้าที่ระหว่างเขตเศรษฐกิจในจังหวัดและกลุ่มจังหวัดต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่ได้มีการติดต่อทำธุรกิจการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว รวมทั้งนำเข้าทรัพยากรและวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้านมาเป็นเวลานาน จะมีโอกาสในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อขยายการค้าชายแดน การท่องเที่ยว และสร้างฐานการผลิตทั้งด้านเกษตรและอุตสาหกรรมตามแนวเขตพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และตามแนวพื้นที่เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจต่างๆ เนื่องจากผู้ประกอบการจะสามารถส่งออกสินค้าไปขายยังตลาดประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างรวดเร็ว และมีต้นทุนค่าขนส่งสินค้าที่ต่ำกว่าการผลิตในตอนกลางของประเทศ นอกจากนี้ยังสามารถระดมปัจจัยการผลิตจากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งวัตถุดิบในการผลิตที่มีราคาต่ำกว่า และแรงงานทั้งระดับล่างที่จำเป็นในสายการผลิต และแรงงานฝีมือในภาคอุตสาหกรรมจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีค่าจ้างไม่สูงมากนัก เพื่อช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตได้อีกด้วย

เขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนจะมีการลงทุนเพื่อพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานการให้บริการ และการอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประชาคมอาเซียน โดยคำนึงถึงศักยภาพด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ รวมทั้งการเสริมสร้างและขยายโอกาสการพัฒนาเขตประกอบการอุตสาหกรรมตามแนวชายแดน โดยการพัฒนาปรับปรุงโครงข่ายบริการพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อมบริเวณชายแดน ให้เป็นระบบสอดคล้องกับความต้องการลงทุนของภาคเอกชน เพื่อให้พร้อมรับกับสถานการณ์การขยายตัวด้านการค้าและการลงทุนตามกรอบข้อตกลงของประชาคมอาเซียน เช่น นิคมอุตสาหกรรม คลังสินค้า ระบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อการผลิตในภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งการบริการต่างๆ อาทิ การบริการด้านการเงิน การศึกษา และการสาธารณสุข เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายในการประกอบธุรกิจแก่นักลงทุนได้มากที่สุด มิฉะนั้นแล้วผู้ประกอบการอาจจะเลือกไปตั้งโรงงานในพื้นที่ชายแดนของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้อยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ และมีต้นทุนในการดำเนินงาน และการลงทุนจัดหาที่ดินที่ถูกกว่าการตั้งโรงงานในประเทศได้

2.3.3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการพัฒนาในระดับพื้นที่

กลไกการพัฒนาในระดับพื้นที่โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กบก.) คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจระดับจังหวัด (กรอ.จังหวัด) และคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจระดับกลุ่มจังหวัด (กรอ.กลุ่มจังหวัด) รวมทั้งหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ จะต้องเตรียมพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยการพัฒนางานองค์ความรู้และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยเฉพาะในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดระบบการผลิตร่วมที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและแรงงานที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในด้านความมั่นคงและเสถียรภาพของพื้นที่

3

บทบาทของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาพื้นที่ในช่วงที่ผ่านมา

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการพัฒนาประเทศ

3.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปสู่ภูมิภาค จังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน มากยิ่งขึ้น โดยได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 5 มาตรา 78(2) สนับสนุนให้จังหวัดมีแผนและงบประมาณในการพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 เป็นบริบทที่สืบเนื่องจากหมวดที่ 5 มาตรา 78(2) ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ ได้กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กนจ.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีหน้าที่กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของกลุ่มจังหวัดและจังหวัด รวมทั้งระบบการประสานงานระหว่างภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดสามารถบริหารงาน แก้ไขปัญหา พัฒนาพื้นที่ และตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด กนจ. กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (กบจ.) และคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กบก.) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และการขับเคลื่อนแผนงานไปสู่การปฏิบัติ

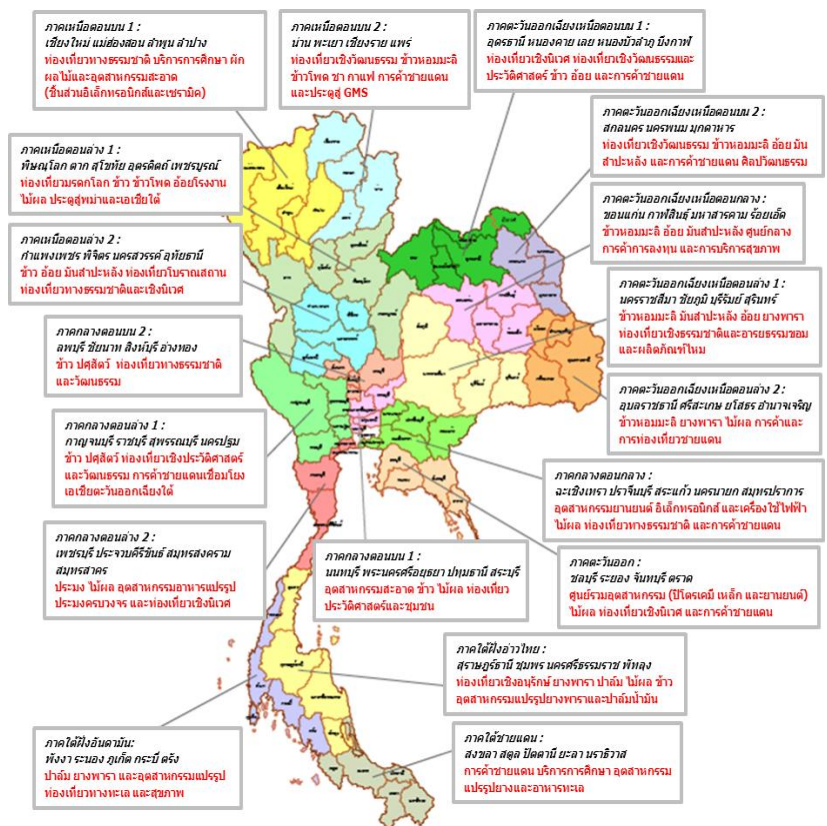
3.1.2 การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งเป็นค่าของงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในแต่ละปี และเป็นเครื่องมือในการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสในการพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความคุ้มค่าสูงสุด

3.1.3 กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามนโยบายของ กนจ. เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาสังคม เพื่อให้ทราบถึงปัญหาความต้องการของประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม แผนพัฒนาจังหวัดจะต้องสอดคล้องเชื่อมโยงทั้งจากบนลงล่าง คือ เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ประเทศ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาภาค และแผนรายสาขา รวมทั้งกรอบความร่วมมือในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค และเชื่อมโยงจากล่างสู่บน จากแผนชุมชน แผนท้องถิ่น และแผนอำเภอ สู่แผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่กำหนดให้จังหวัดเป็นจุดศูนย์กลางของการบูรณาการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงการพัฒนา ทั้งในด้านการเพิ่มศักยภาพและในด้านการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดทำแผนงาน/โครงการที่ต้องบูรณาการร่วมกันระหว่างภาคีการพัฒนาทั้งหลาย เพื่อให้การพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนในระยะยาว

3.2 การแบ่งกลุ่มจังหวัดและบทบาทการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด

คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (กนจ.) ได้แบ่งจังหวัดออกเป็น 18 กลุ่มจังหวัด เพื่อพัฒนากลุ่มจังหวัดให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น และนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนและสร้างรายได้ให้กับกลุ่มจังหวัด โดยแต่ละกลุ่มจังหวัดมีบทบาทการพัฒนา ดังนี้คือ

รูปที่ 3 การแบ่งกลุ่มจังหวัดและบทบาทการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด

3.3 ภาพรวมการดำเนินการของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่ผ่านมา

3.3.1 การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่ผ่านมา ยังขาดแนวทางการเตรียมการและแผนรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดรอบใหม่ (ปี 2557 - 2560) กนจ.ได้วางกรอบนโยบายในการจัดทำแผนพัฒนาให้กับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้ชัดเจนขึ้น โดยให้ความสำคัญกับความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ประเทศ และการเตรียมการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดกำหนดจุดยืนตำแหน่งการพัฒนา (Positioning) ให้ชัดเจน และมอบให้จังหวัดดำเนินการทบทวนแผนพัฒนา 4 ปี โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาข้อมูลที่ใช้เป็นตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัด เพื่อให้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมีความสมบูรณ์ถูกต้องนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ของจังหวัดที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ประเทศ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการปรับปรุงประสิทธิภาพของภาครัฐ

3.3.2 การดำเนินการแผนปฏิบัติการประจำปีที่ผ่านมา โครงการที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัดเสนอของบประมาณส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด แต่ลักษณะโครงการยังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากการจัดทำโครงการของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดยังขาดการวิเคราะห์เชิงลึก และการระดมความเห็นของประชาชนในพื้นที่ทั้งในระดับจังหวัดในฐานะภาคีร่วมพัฒนา และในระดับชุมชนในฐานะที่จะเป็นผู้รับผลประโยชน์หรือผลกระทบจากการดำเนินการตามแผน เพื่อนำมาจัดลำดับความสำคัญโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น จังหวัดส่วนใหญ่มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การปรับปรุงแหล่งน้ำ การขุดลอกคูคลอง และการซ่อมแซมถนน เป็นต้น รวมทั้งการแจกจ่ายปัจจัยเพื่อการผลิต การอุปโภคและบริโภคของประชาชน ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าการเสริมสร้างศักยภาพในการอาชีพ การสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาชนในพื้นที่

3.3.3 โครงการของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในช่วงที่ผ่านมายังมีข้อจำกัดในการบูรณาการแผนงาน/โครงการ ระหว่างจังหวัด กลุ่มจังหวัด หน่วยงานส่วนกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน เนื่องจากการจัดทำงบประมาณประจำปี ยังไม่มีความชัดเจนของระเบียบวิธีและแนวปฏิบัติเพื่อให้มีการบูรณาการในการจัดทำงบประมาณเชิงพื้นที่ จึงควรมีการพัฒนา รูปแบบและกระบวนการจัดทำงบประมาณประจำปี ให้มีขั้นตอนการบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะระหว่างจังหวัดกับหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อให้แผนงาน/โครงการมีความเชื่อมโยงระหว่างกัน หรือสอดคล้องกันในห่วงโซ่กิจกรรมตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยยึดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.4 ผลการดำเนินการของกลุ่มจังหวัด 18 กลุ่มภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามกรอบแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในช่วงที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ต่างๆสามารถจำแนกตามกลุ่มจังหวัดเป็น 18 กลุ่ม ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 : ผลการดำเนินงานของกลุ่มจังหวัด 18 กลุ่ม ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

กลุ่มจังหวัด	การพัฒนาที่ผ่านมา	ปัญหาอุปสรรค	การพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญ
1. กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน)	การพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการบนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม การพัฒนายกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวด้านนิเวศ วิถีชีวิตและ วัฒนธรรม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายการค้าและการลงทุนเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการและบุคลากรเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	ระบบขนส่งมวลชนในเขตเมืองระหว่างเมือง และระบบรางยังไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น รวมทั้งพื้นที่ต้นน้ำและป่าถูกบุกรุกทำลายต่อเนื่องจากการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมในการทำการเกษตร	การเสริมสร้างสภาพแวดล้อม อาทิ โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก กฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อการผลิต การค้า และการลงทุนเชื่อมโยงเศรษฐกิจในภูมิภาค การเพิ่มคุณค่าสินค้าเกษตรและสร้างความมั่นคงให้ภาคเกษตรกรรม โดยให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ งานวิจัยพัฒนา เพื่อนำมาเพิ่มคุณค่าสู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบสนองต่อตลาด
2. กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน)	การพัฒนาการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมโยงสู่สากล การสร้างความเข้มแข็งให้ภาคเกษตร อุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่า พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่หลากหลายตามศักยภาพของพื้นที่ การดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	ขาดการวางระบบผังเมืองที่ดี เพื่อเตรียมรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้เกิดปัญหาความแออัดของเมือง นอกจากนี้การผลิตภาคเกษตรยังขาดการรวมกลุ่มและเครือข่ายความร่วมมือ รวมทั้งยังมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่ตระหนักถึงผลกระทบ เช่น การบุกรุกและทำลายป่าต้นน้ำเป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมทุกปี	การเพิ่มโอกาสของการเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมโยงกลุ่มประเทศอาเซียน การสร้างมูลค่าเพิ่มและคุณค่าของสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้าเกษตร การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรม และสุขภาพ และการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ
3. กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (พิษณุโลก ตาก สุโขทัย อุตรดิตถ์)	การใช้ศักยภาพของที่ตั้งตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (EWEC) ในการสร้างฐานเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และการเพิ่มประสิทธิภาพการ	การผลิตด้านการเกษตรทั้งในด้านการเพิ่มปริมาณผลผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมถึงการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และระบบผังเมือง ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ และระบบผังเมืองรองรับการเป็นศูนย์กลางการบริการสี่แยกอินโดจีน การพัฒนาเมืองชายแดน การสร้างมูลค่าเพิ่มของฐานการผลิตทาง

กลุ่มจังหวัด	การพัฒนาที่ผ่านมา	ปัญหาอุปสรรค	การพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญ
เพชรบูรณ์)	ผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคเกษตรและการท่องเที่ยว รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน		การเกษตรและการท่องเที่ยว รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งซ้ำซาก
4. กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 (นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร อุทัยธานี)	การพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาด และการขนส่งข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของกลุ่มจังหวัด การพัฒนาแหล่งน้ำ และบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	การขาดการบูรณาการของกิจกรรมตั้งแต่ต้นน้ำ-ปลายน้ำ ทำให้โครงการเป็นโครงการขนาดเล็ก ไม่สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในภาพรวมได้ และไม่สามารถนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของจังหวัดได้อย่างแท้จริง	การพัฒนาให้เป็นแหล่งศูนย์กลางการผลิตข้าว อ้อย มันสำปะหลัง การพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า และเชื่อมโยงสู่การพัฒนาพลังงานทดแทน รวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เชิงนิเวศน์ และวิถีชีวิตลำนํ้า
5. กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 (อุดรธานี เลย หนองบัวลำภู หนองคาย บึงกาฬ)	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการขยายตัวด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการเกษตร โดยพัฒนาด้านการค้าชายแดน ส่งเสริมการค้าการลงทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าทางการเกษตร รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	การค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เมืองหลักเริ่มมีปัญหาด้านความหนาแน่นของปริมาณรถยนต์ และปัญหาการจราจร เนื่องจากขาดการวางระบบผังเมืองที่ดี	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายโลจิสติกส์รองรับการเติบโตของการค้าชายแดน และเร่งแก้ปัญหาการจราจรแออัดบนสะพานมิตรภาพไทย-ลาว การพัฒนาระบบการตรวจสอบสินค้าให้เป็น Single Window Services การปรับปรุงระบบผังเมืองและการบังคับใช้ การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัด รวมทั้งการเพิ่มมูลค่าและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
6. กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2	การพัฒนาด้านการผลิต การเกษตร เนื่องจากมีพื้นที่ชลประทานมากและปริมาณน้ำฝนดี รวมทั้งการพัฒนาให้เป็นประตูการค้าเนื่องจากมี	การเติบโตของเมืองหลักในกลุ่มเป็นไปอย่างรวดเร็วเพื่อรองรับการขยายตัวของการค้าชายแดน ส่งผลให้เส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงจังหวัดในกลุ่มและ	การใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และการส่งเสริมให้

กลุ่มจังหวัด	การพัฒนาที่ผ่านมา	ปัญหาอุปสรรค	การพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญ
(สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)	สะพานมิตรภาพไทย-สปป.ลาว 2 แห่ง คือ จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ส่งผลให้มูลค่าการค้าเติบโตสูงอย่างต่อเนื่อง	เชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเริ่มมีปริมาณจราจรแน่นมากขึ้น	พื้นที่ชลประทานเป็นพื้นที่เกษตรก้าวหน้าเพื่อผลิตสินค้ามูลค่าสูงที่ได้มาตรฐานอาหารปลอดภัย ควบคู่กับการสนับสนุนการทำปศุสัตว์ โดยเฉพาะโคเนื้อ รวมถึงการเตรียมการด้านผังเมืองเพื่อรองรับการเติบโตของเมือง และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
7. กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด)	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโตด้านการค้าและการลงทุนและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การเพิ่มประสิทธิภาพและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ ด้วยการยกระดับมาตรฐานการผลิตสู่สินค้าปลอดภัย ส่งเสริมการแปรรูปพืชอาหาร และพืชพลังงาน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรด้านภาษา	การเติบโตของเมืองหลักในกลุ่มเป็นไปอย่างรวดเร็วขาดการวางระบบผังเมืองและการจัดระเบียบชุมชนในเมือง ส่งผลให้มีปัญหาจราจรแออัดในเขตเมือง ในขณะที่ภาคเกษตรประสบปัญหาภัยแล้งและปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่เกษตรและพื้นที่ชุมชนริมน้ำชี	การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ การยกระดับบริการด้านการศึกษาและบริการด้านสุขภาพให้เป็นศูนย์กลางของภูมิภาค การพัฒนานิคมอุตสาหกรรมสีเขียว และการเตรียมการด้านผังเมือง รวมทั้งการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนรองรับการเติบโตของเมือง
8. กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์)	การพัฒนาและส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพมาตรฐานสากล การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเกษตรและพลังงานทดแทน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน “นครชัยบุรินทร์” การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโตด้าน	ขาดการบูรณาการกับเครือข่ายภาคีการพัฒนาต่างๆ อย่างแท้จริง ส่งผลให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดในกลุ่ม และการพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานเป็นไปอย่างล่าช้า	การพัฒนาต่อไปจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวอารยธรรมขอม การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ใหม่และสินค้าเกษตร และการสร้างองค์ความรู้แก่ประชาชน

กลุ่มจังหวัด	การพัฒนาที่ผ่านมา	ปัญหาอุปสรรค	การพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญ
	การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว การพัฒนาและบริหารจัดการน้ำ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
9. กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (อุบลราชธานี ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ ยโสธร)	การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวให้ได้ระดับมาตรฐานและยั่งยืน การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าข้าวหอมมะลิสู่ความต้องการของตลาด และการพัฒนาระบบธุรกิจการค้าและศักยภาพด้านชายแดนเพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าให้ครบวงจร	การพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัดยังขาดการบูรณาการกับเครือข่ายภาคีการพัฒนาต่างๆ อย่างแท้จริง ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาหลัก คือ ปัญหาด้านการตลาดสินค้าเกษตร และปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วมยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร	การพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูปและการตลาดข้าวหอมมะลิคุณภาพ การส่งเสริมการค้าชายแดน และการพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในกลุ่มและเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการปรับปรุงระบบตลาดสินค้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่
10. กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 1 (พระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี สระบุรี)	การพัฒนาฟื้นฟูคุณภาพแม่น้ำสายหลักคือเจ้าพระยาและป่าสัก เพื่อให้เป็นฐานทรัพยากรที่ยั่งยืนในการประกอบอาชีพของประชาชน การปรับระบบการผลิตภาคเกษตรให้เป็นเกษตรปลอดภัยการปรับปรุงกระบวนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมให้เป็นอุตสาหกรรมสีเขียว การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการน้ำเสียจากชุมชน และการฟื้นฟูคุณภาพน้ำในลำน้ำเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศให้อุดมสมบูรณ์	ผลกระทบจากมหาอุทกภัยในปี 2554 และปัญหาความล่าช้าของการดำเนินโครงการ เนื่องจากขั้นตอนปฏิบัติและกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างจังหวัดภายในกลุ่ม	การพัฒนาระบบการเกษตรให้มีกระบวนการผลิตและผลผลิตที่สะอาดเพื่อเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมความร่วมมือ ชุมชนกับภาคอุตสาหกรรมในการจัดการสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ
11. กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2	การพัฒนาการเกษตรให้ได้มาตรฐานปลอดภัยโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การพัฒนา	ผลกระทบจากมหาอุทกภัยในปี 2554 และปัญหาความล่าช้าของการดำเนินโครงการ เนื่องจาก	การปรับกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยให้ได้มาตรฐาน การพัฒนาระบบ

กลุ่มจังหวัด	การพัฒนาที่ผ่านมา	ปัญหาอุปสรรค	การพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญ
(ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท)	และสร้างมูลค่าเพิ่มจากแหล่งท่องเที่ยวและเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ การยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ในภาคอุตสาหกรรม การส่งเสริมธุรกิจและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า OTOP รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานที่สะอาดเป็นพลังงานทดแทนในระดับครัวเรือน	ขั้นตอนปฏิบัติและกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างจังหวัดภายในกลุ่ม	โลจิสติกส์ด้านการเกษตร เพื่อให้เชื่อมโยงกับการค้าและการลงทุน การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเรื่องเล่าที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่มีอยู่ การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการเพื่อรักษาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ และการส่งเสริมการผลิตพลังงานทดแทน
12. กลุ่มจังหวัด ภาคกลาง ตอนล่าง 1 (ราชบุรี นครปฐม กาญจนบุรี สุพรรณบุรี)	การพัฒนาเป็นฐานการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตร อุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมเกษตรด้วยระบบการผลิตที่ปลอดภัย การส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้าชายแดน และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	การรुक้าพื้นที่เกษตรที่สมบูรณ์ไปเป็นที่อยู่อาศัยและโรงงาน อุตสาหกรรมมากขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ที่รัฐได้ลงทุนระบบชลประทานไว้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาน้ำท่วมน้ำแล้งที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผลผลิตการเกษตรทุกปี รวมทั้งการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเพื่อรองรับการพัฒนาด้านการค้าชายแดนยังไม่เพียงพอและได้มาตรฐาน	การพัฒนาต่อไปจึงควรให้ความสำคัญกับการรักษาพื้นที่เกษตรที่อุดมสมบูรณ์ไว้ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำ การวางแผนรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และการพัฒนามาตรฐานบริการและอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดนให้เพียงพอและได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ
13. กลุ่มจังหวัด ภาคกลาง ตอนล่าง 2 (เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม)	การส่งเสริมพัฒนาสินค้าเกษตร/ประมงสู่ระบบมาตรฐาน การจัดสร้างแหล่งอาศัยของสัตว์ทะเลเพื่อเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตชุมชน การป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งโดยการปลูกป่าชายเลนและไม่ชายฝั่ง	การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งภาคการผลิตและบริการ ให้เป็นที่ยอมรับและสามารถแข่งขันกับกลุ่มประเทศอาเซียนได้ การแก้ไขปัญหาการจราจรบนถนนสายหลักที่ต้องพัฒนาถนนสายรองและขยายช่องทางจราจร การขาดแคลนน้ำจืดในหลายพื้นที่ รวมทั้งปัญหาน้ำเสียที่เกิดจากชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรม	การพัฒนานวัตกรรมทั้งกระบวนการผลิตและตัวผลิตภัณฑ์เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและภาคบริการ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางด้านการคมนาคมขนส่ง การพัฒนาแหล่งน้ำ และการพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเตรียมความพร้อมเข้าสู่

กลุ่มจังหวัด	การพัฒนาที่ผ่านมา	ปัญหาอุปสรรค	การพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญ
<p>14. กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง (สมุทรปราการ นครนายก ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว)</p>	<p>การพัฒนาระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก และประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมหลัก และการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน และเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีสภาพแวดล้อม สะอาด สวยงาม สะดวก และปลอดภัย และการรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ได้อย่างยั่งยืน</p>	<p>โครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพอต่อการรองรับการเติบโตในอนาคต ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจากภาคอุตสาหกรรมและภาคการขนส่ง รวมทั้งปัญหาการกัดเซาะแนวชายฝั่งทะเล</p>	<p>การปรับปรุง และ ขยายระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งบริเวณที่เป็นคอขวดหรือส่วนที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์ การพัฒนาเป็นศูนย์อุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การใช้ปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร และการปลูกป่าชายเลนเพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง</p>
<p>15. กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก (ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด)</p>	<p>การปรับปรุงระบบโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงพื้นที่อุตสาหกรรมเข้ากับท่าเรือน้ำลึก การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาดในการผลิต การบริหารจัดการมลภาวะ การแก้ไขปัญหาราคาค่าผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย การจัดเตรียมระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานบริเวณเขตเศรษฐกิจชายแดนให้ได้มาตรฐาน และการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>ปัญหาด้านมลพิษทางอากาศ น้ำ และขยะมีพิษ ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ</p>	<p>การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Zoning) ให้เหมาะสม การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์โครงข่ายบริการพื้นฐานหลัก การพัฒนาธุรกิจการค้าชายแดนไม่ให้ขยายฐานการตลาดไปยังต่างประเทศ การสร้างมูลค่าเพิ่มแก่อุตสาหกรรม และการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และบริการผ่านแดนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น</p>

กลุ่มจังหวัด	การพัฒนาที่ผ่านมา	ปัญหาอุปสรรค	การพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญ
<p>16. กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (สงขลา สตูล ยะลา นราธิวาส ปัตตานี)</p>	<p>การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมืองชายแดนให้มีมาตรฐานสากล การพัฒนาการท่องเที่ยว การเตรียมพร้อมบุคลากร การเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตรและสินค้า OTOP ให้ได้มาตรฐาน และการส่งเสริมการค้า การลงทุน ควบคู่กับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่</p>	<p>โครงการส่วนใหญ่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การปรับปรุงถนนในชุมชนที่ยังขาดการเชื่อมโยงกับโครงข่ายการคมนาคมหลักด้านเกษตร ขาดการต่อยอดในระดับกลางน้ำและปลายน้ำ การพัฒนาบุคลากรยังเป็นการอบรมภาษาในระยะสั้นๆ ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มอาชีพ และสถานการณ์ความไม่สงบยังคงมีผลต่อการดำเนินการพัฒนาในบางพื้นที่</p>	<p>การพัฒนาเมืองชายแดนให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน การพัฒนาสินค้าหลักให้ได้มาตรฐาน และการปรับปรุงกฎ ระเบียบด้านการค้า การลงทุน เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน</p>
<p>17. กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง)</p>	<p>การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวและการเกษตร การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และการอบรมบุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</p>	<p>การดำเนินโครงการไม่สามารถแก้ปัญหาและเพิ่มศักยภาพของกลุ่มได้เท่าที่ควร ขาดการจัดจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความแออัด การจราจร และ ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยว</p>	<p>การพัฒนาโครงข่ายโลจิสติกส์รองรับการท่องเที่ยว การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจแนวระนอง-ภูเก็ต-อาเจะห์ การพัฒนาบุคลากรและระบบบริการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล และการบริหารเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดในกลุ่ม รวมทั้งการเพิ่มมูลค่าผลผลิตเกษตร การปรับปรุงระบบผังเมือง และการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นธรรม</p>
<p>18. กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง)</p>	<p>การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การเกษตรและแปรรูป การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาบุคลากร และการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว นานาชาติ</p>	<p>ด้านเกษตรเน้นการผลิตระดับต้นน้ำที่ยังไม่สามารถเพิ่มขีดความสามารถแข่งขัน การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานยังมีน้อย การพัฒนาบุคลากรยังดำเนินการในระยะเริ่มต้นจึงมีกลุ่มเป้าหมายจำกัด</p>	<p>การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และการฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมและบริการให้มีคุณภาพมาตรฐานเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน</p>

4

บทบาทและแนวทางการพัฒนาของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4.1 บทบาทการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตามกรอบแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่

การเตรียมความพร้อมของจังหวัด/กลุ่มจังหวัดในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงควรมีการกำหนดบทบาทและกิจกรรมหลักของพื้นที่ 18 กลุ่มจังหวัด ให้มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค และกรอบข้อตกลงอาเซียน เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดสามารถพัฒนาต่อยอดจากฐานเดิม สร้างรายได้จากโอกาสใหม่ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ส่งผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างสมดุล ยั่งยืน ตลอดจนสนับสนุนการสร้างเอกภาพและความมั่นคงของอาเซียน โดยมีความสอดคล้องกับการจัดทำโซนนิ่ง การบริหารจัดการน้ำ และกรอบการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านโครงข่ายคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ของรัฐบาล เพื่อให้การบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรน้ำ มีความเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ในการผลิตสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทั้งภายในและต่างประเทศ รวมทั้งมีโครงข่ายในการเดินทางและขนส่งสินค้าที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการเดินทางและขนส่ง และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งแต่ละภาคและกลุ่มจังหวัดจะมีโอกาสในการพัฒนาที่แตกต่างกัน ตามศักยภาพและบทบาทของแต่ละพื้นที่ ดังต่อไปนี้

4.1.1 บทบาทการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการบริการหลัก

ปัจจุบันเมืองศูนย์กลางความเจริญในแต่ละภาคมีบทบาทเป็นจังหวัดแกนหลักของกลุ่มจังหวัดทั้ง 18 กลุ่ม ในการเป็นฐานเศรษฐกิจและบริการสังคมที่สำคัญของประเทศ และพร้อมที่จะพัฒนาเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างสอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละเมือง สำหรับเมืองหลักของภูมิภาคที่มีบทบาทเป็นศูนย์กลางการบริการหลักในด้านต่างๆ มีดังนี้

(1) ภาคเหนือ

เชียงใหม่ เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ (World Tourist Destination) เป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาค ตลอดจนศูนย์กลางบริการทางเศรษฐกิจ บริการทางสังคม ทั้งการศึกษาและสุขภาพ

พิษณุโลก เป็นเมืองที่ตั้งอยู่บริเวณจุดตัดของเส้นทาง East-West Economic Corridor และ North-South Economic Corridor รวมทั้งสนามบินพาณิชย์ และในอนาคตจะมีรถไฟความเร็วสูงและรถไฟรางคู่เข้าสู่จังหวัด ทำให้พิษณุโลกมีศักยภาพสูงในการเป็นศูนย์กลางการค้า บริการ การขนส่งและกระจายสินค้าเชื่อมโยงระหว่างภาคและประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้พิษณุโลกยังเป็นเมืองศูนย์กลางการบริการด้านการศึกษาและสุขภาพในภาคเหนือตอนล่างอีกหนึ่งบทบาทด้วย

นครสวรรค์ เป็นศูนย์กลางการผลิตการค้าข้าวและพืชไร่ที่สำคัญของประเทศ และเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าทั้งทางบกและทางน้ำของภาคเหนือตอนล่าง

เชียงราย เป็นเมืองการค้าชายแดนและสามารถเชื่อมโยงสู่ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบนทั้งทางบกและทางน้ำ และเป็นศูนย์บริการการศึกษาและท่องเที่ยว

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอนแก่น เป็นศูนย์กลางการบริการ การค้า การคมนาคมขนส่ง และการศึกษาของภาค ที่สนับสนุนการประสานความช่วยเหลือให้กับกลุ่มประเทศอินโดจีน

อุดรธานี เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการกับกลุ่มประเทศอินโดจีน และการกระจายสินค้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยเชื่อมโยงกับด้านการค้าชายแดนหนองคายบริเวณท่าเสด็จ ด้านการค้าชายแดนจังหวัดนครพนม และด้านการค้าชายแดนจังหวัดมุกดาหาร

นครราชสีมา เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมของภาคที่เชื่อมโยงกับพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก และเมืองศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

อุบลราชธานี เป็นเมืองศูนย์กลางการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีช่องเม็กเป็นจุดการค้าชายแดนที่สำคัญ

(3) ภาคกลาง

ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และปราจีนบุรี เป็นเมืองศูนย์กลางอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่สำคัญของประเทศ (Industrial Heartland) โดยเป็นพื้นที่หลักในการรองรับการกระจายอุตสาหกรรมจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งได้มีการจัดเตรียมโครงสร้างบริการพื้นฐานไว้รองรับอย่างเพียงพอ โดยพื้นที่แหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี เป็นเมืองท่าสมัยใหม่ของประเทศ มีท่าเรือพาณิชย์ระดับมาตรฐานสากล สำหรับขนส่งสินค้าตู้คอนเทนเนอร์ เขตนิคมอุตสาหกรรมทั่วไป และเขตอุตสาหกรรมส่งออกสำหรับพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นเมืองอุตสาหกรรมสมัยใหม่ของประเทศ มีท่าเรืออุตสาหกรรมสำหรับขนถ่ายวัตถุดิบสินค้าทั่วไป และสินค้าของเหลวทางเคมี พร้อมทั้งมีเขตนิคมอุตสาหกรรมสำหรับรองรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น โรงงานปิโตรเคมี และโรงกลั่นน้ำมัน

กาญจนบุรี เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจภาคตะวันตกด้านการค้าชายแดน โดยจะเป็นประตูเชื่อม Southern Economic Corridor จากท่าเรือทวาย-ท่าเรือแหลมฉบัง-ท่าเรือสีหนุวิลล์ ประเทศกัมพูชา-ท่าเรือวังเตา ประเทศเวียดนาม

สมุทรปราการ เป็นเมืองศูนย์กลางการบินของประเทศ โดยเป็นที่ตั้งของสนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจและกิจกรรมต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม ธุรกิจการค้า การสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง ฯลฯ

(4) ภาคใต้

สงขลา-หาดใหญ่ เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคใต้ตอนล่าง เนื่องจากเป็นศูนย์กลางธุรกิจ บริการ การคมนาคมขนส่ง และมีสถาบันการศึกษาที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาของภาค เป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปยางพารา ไม้ยางพารา และอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลที่สำคัญของภาคใต้

ภูเก็ต เป็นเมืองศูนย์กลางด้านการลงทุนของภาคใต้ฝั่งอันดามัน เป็นเมืองศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก (World Class) และการขยายสู่อุตสาหกรรมและธุรกิจบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ระดับนานาชาติและการให้บริการทางการศึกษาและสุขภาพที่ได้มาตรฐานระดับสากล

สุราษฎร์ธานี มีบทบาทเป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคใต้ตอนบน เป็นแหล่งผลิตและแปรรูปพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาค โดยเฉพาะยางพารา และปาล์มน้ำมัน และเป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด โดยเฉพาะการท่องเที่ยวทางทะเล (เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า เกาะนางยวน และหมู่เกาะอ่างทอง)

4.1.2 บทบาทการพัฒนาตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ

การพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridor) ได้ดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาแนวเส้นทางการคมนาคมขนส่ง ที่มีความสำคัญในอนุภูมิภาคให้เป็นแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงของการขนส่ง และกฎระเบียบที่เอื้ออำนวยให้เกิดการลงทุน การเคลื่อนย้ายสินค้า หรือวัตถุดิบได้อย่างรวดเร็ว และประชาชนสามารถเดินทางไปมาระหว่างประเทศในกลุ่ม GMS ได้อย่างสะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยลดช่องว่างของการพัฒนา สนับสนุนการพัฒนาในพื้นที่ชนบทและชายแดน และช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งการพัฒนาไปสู่การเป็นพื้นที่แนวระเบียงเศรษฐกิจ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 Transport Corridor เป็นการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งเชื่อมโยง

ระดับที่ 2 Transport and Trade Facilitation Corridor เป็นการอำนวยความสะดวกทางการขนส่งข้ามพรมแดนและกระบวนการตรวจปล่อยให้มีประสิทธิภาพ

ระดับที่ 3 Logistics Corridor เป็นการส่งเสริมการประกอบการโลจิสติกส์ข้ามพรมแดน และการอำนวยความสะดวกทางการค้า

ระดับที่ 4 Urban Development Corridor พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและเพิ่มศักยภาพของเมืองรวมถึงขยายความร่วมมือกับภาคเอกชน

ระดับที่ 5 Economic Corridor มีการลงทุนจากภาคเอกชนและการพัฒนาห่วงโซ่การผลิตอย่างเต็มรูปแบบ

ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) แนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ แนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor : NSEC) เชื่อมจีนตอนใต้ สปป.ลาว/เมียนมาร์ และไทย แนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) เชื่อมเมียนมาร์ ไทย สปป.ลาวและเวียดนาม และแนวตอนใต้ (Southern Economic Corridor : SEC) เชื่อมไทย กัมพูชา และเวียดนาม ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจมีความสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

(1) ภาคเหนือ

ภาคเหนือมีการจัดกลุ่มการพัฒนาพื้นที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

การพัฒนาพื้นที่ตามแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North -South Economic Corridor : NSEC) เป็นแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจที่เชื่อมไทย-พม่า / สปป.ลาว-จีน ประกอบด้วยเส้นทางหลัก 3 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทาง R3E R3A ไทย-สปป.ลาว-จีน เส้นทาง R3W/R3B เชียงตุง-

ท่าซี้เหล็ก (เมียนมาร์) –แม่สาย (ไทย) และเส้นทาง R5 คุณหมิง (จีน) –โฮฟอง (เวียดนาม) ซึ่งในส่วนของภาคเหนือเริ่มจากแนวเขตเศรษฐกิจเชียงของ-เชียงราย-พิษณุโลก-นครสวรรค์-กรุงเทพฯ โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ สะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 4 อ.เชียงของ-ห้วยทราย รวมทั้งมีการพัฒนาฐานอุตสาหกรรมให้กระจายสู่พื้นที่ตอนใน และเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

การพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor : EWEC) เป็นการเชื่อมโยงพื้นที่ด้านตะวันออกของเวียดนามผ่าน สปป.ลาว บนเส้นทาง R9 ข้ามสะพานแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 เข้าสู่ไทย และไปสู่เมียนมาร์ หรือเป็นเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างทะเลจีนใต้กับทะเลอันดามัน ในส่วนของภาคเหนือเริ่มจาก อ.แม่สอด จ.ตาก-สุโขทัย-พิษณุโลก โดยได้มีการดำเนินการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ โครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาร์ อ.แม่สอด แห่งที่ 2 โครงการก่อสร้างถนนสายแม่สอด/เมียวดี- กอกระเร็ก-ท่าตอน-ย่างกุ้ง และโครงการก่อสร้างสถานีขนส่งสินค้าแม่สอด รวมถึงการพัฒนาพื้นที่การค้าชายแดนแม่สอดเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การจัดกลุ่มการพัฒนาพื้นที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการพัฒนาตามแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (EWEC) โดยมีบทบาทในการเชื่อมโยงโอกาสทางการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวลงสู่พื้นที่ ประกอบด้วย

ขอนแก่น เชื่อมต่อจังหวัดเพชรบูรณ์ของภาคเหนือและกาฬสินธุ์

กาฬสินธุ์ เชื่อมต่อจากขอนแก่นและมุกดาหาร

มุกดาหาร ตั้งอยู่ชายแดนริมฝั่งโขงตรงข้ามแขวงสะหวันเขต ของสปป. ลาว ผ่านสะพานแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 เป็นจุดแรกของประเทศที่มีระยะทางห่างจากท่าเรือดานังของเวียดนามใกล้ที่สุดตามเส้นทางขอนแก่น-มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-นครดานัง

(3) ภาคกลาง

การจัดกลุ่มการพัฒนาพื้นที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจของภาคกลาง เป็นการพัฒนาตามแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ประกอบด้วย

สระแก้ว เป็นจังหวัดชายแดนที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ และพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกมากที่สุด ประกอบกับตั้งอยู่ในแนวเส้นทางเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) ทำให้สระแก้วมีศักยภาพสูงในการเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ สนับสนุนการค้าและการลงทุนเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

ตราด เป็นการเชื่อมโยงตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจชายฝั่งทะเลตอนใต้ (Southern Coastal Sub-corridor) กรุงเทพฯ-ตราด-เกาะกง-กำปอด-ฮาเตียน-Ca Mau-Nam Can (เวียดนาม) เชื่อมโยงพื้นที่ Eastern Seaboard กับชายฝั่งของกัมพูชา และเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางเลียบชายฝั่งทะเลไทย-กัมพูชา-เวียดนาม

กาญจนบุรี เป็นประตูเชื่อมจากท่าเรือทวาย-ท่าเรือแหลมฉบัง-ท่าเรือสีหนุวิลล์ ประเทศกัมพูชา-ท่าเรือวังเตา ประเทศเวียดนาม โดยมีโครงข่ายทางหลวงเอเชีย AH 123 ที่เชื่อมโยงบ้านพุน้ำร้อน-กาญจนบุรี-นครปฐม-กรุงเทพฯ-สมุทรปราการ-ชลบุรี-แหลมฉบัง

(4) ภาคใต้

การจัดกลุ่มการพัฒนาพื้นที่จังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามแนวระเบียงเศรษฐกิจของภาคใต้ เป็นการพัฒนารายได้กรอบความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia – Malaysia –Thailand Growth Triangle : IMG-GT) เพื่อกระตุ้นให้มีการพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยมีแนวพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridors) สำคัญ ประกอบด้วย สงขลา – ปันง- เมดาน และระนอง –ภูเก็ต – อาเจระห์ เน้นความเชื่อมโยงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานหลากหลายรูปแบบ (Multi Modal)

4.1.3 บทบาทการพัฒนาเมืองชายแดน

ประเทศไทยมีชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบ จากนโยบายการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าตามพื้นที่ชายแดนต่างๆ การผ่อนปรนเงื่อนไขกฎระเบียบการค้าชายแดนและผ่านแดน รวมทั้งนักธุรกิจของไทยที่มีความชำนาญในการติดต่อค้าขาย จึงเป็นผลให้การค้าชายแดนมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมืองชายแดนในทุกภูมิภาคที่เติบโตขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และคาดว่าจะการเปิดประชาคมอาเซียนจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การค้าชายแดนขยายตัวมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเตรียมการพัฒนาความพร้อมของเมืองชายแดน ทั้งในเชิงกายภาพเมืองและชุมชน ตลอดจนความพร้อมของผู้ประกอบการธุรกิจบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สำหรับเมืองชายแดนในแต่ละภูมิภาคที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน มีเส้นทางขนส่งสินค้า มีด่านการค้าถาวร และมีบทบาทเป็นประตูการค้า (Gateway) มีดังนี้

(1) ภาคเหนือ

ตาก อำเภอแม่สอดเป็นด่านชายแดนสำคัญด้านตะวันตกติดต่อกับเมียนมาร์ มีมูลค่าการค้าชายแดนสูงที่สุดของภาคเหนือ มีจุดผ่านแดนถาวร และสะพานข้ามแม่น้ำเมยเชื่อมกับเมืองเมียวดีของเมียนมาร์ ปัจจุบันกำหนดเป็นพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด

เชียงราย เป็นประตูการค้าชายแดนทางตอนบนติดต่อกับเมียนมาร์และลาว สามารถเชื่อมโยงสู่จีนตอนใต้ตามเส้นทาง R3a (ข้ามสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ที่เชียงของ ผ่านลาว) และ R3b (เส้นทางแม่สายผ่านท่าขี้เหล็กของเมียนมาร์) รวมทั้งเส้นทางเดินเรือตามแม่น้ำโขง โดยมีจุดผ่านแดนถาวร 4 แห่ง ได้แก่ แม่สาย (2 จุด) เชียงแสน และเชียงของ ปัจจุบันกำหนดเป็นพื้นที่พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเชียงราย

อุตรดิตถ์ น่าน และพะเยา มีจุดผ่านแดนถาวรถาวรติดต่อกับลาว ที่บ้านภูดู่ อ.บ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์ บ้านห้วยไก่น อ.เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน และบ้านฮวก อ.ภูซาง จังหวัดพะเยา

(2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หนองคาย เป็นประตูการค้าและการท่องเที่ยว เชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว (นครเวียงจันทน์) โดยมีจุดผ่านแดนถาวรติดต่อกับ 2 แห่ง คือด่านท่าเสด็จ อ.เมือง จ.หนองคาย และด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 บ้านเหล่าจอมมณี ต.มีชัย อ.เมือง จ.หนองคาย และเดินทางโดยรถไฟที่สถานีรถไฟหนองคาย-ท่านาแร่ (สปป.ลาว) และมีจุดผ่อนปรนอีก 4 แห่ง

มุกดาหาร เป็นประตูการค้าและการท่องเที่ยว เชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว (แขวงสะหวันนะเขต เมืองโกสอน พมวิหาน) โดยมีจุดผ่านแดนถาวร 2 แห่ง คือ ด่าน อ.เมือง มุกดาหาร และด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 3 บริเวณบ้านสงเปือย ต.บางทรายใหญ่ อ.เมือง จ.มุกดาหาร และสามารถเชื่อมโยงเส้นทาง R9E มุกดาหาร-สะหวันนะเขต-ลาวบาว-ดานัง

นครพนม เป็นประตูการค้าและการท่องเที่ยว โดยมีด่านนครพนม เทศบาลเมืองนครพนม อ.เมือง จ.นครพนม เชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว (แขวงคำม่วน เมืองท่าแขก) และมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 สามารถเชื่อมโยงไปยัง R12 ผ่านท่าแขก-ด่านจ่าโหละ-ฮาดิงห์ และเส้นทาง R8 สามแยกบ้านบัว-เมืองวิงห์ และเชื่อมโยงไปยังเส้นทาง 1A เมืองวิงห์-ฮานอย-หนานหนิง และมีจุดผ่อนปรนอีก 4 แห่ง

อุบลราชธานี เป็นประตูการค้าและการท่องเที่ยว โดยมีด่านการค้าถาวร 2 แห่งคือ ด่านช่องเม็ก อ.สิรินธร เชื่อมโยงกับ สปป.ลาว (แขวงจำปาสัก เมืองโพนทอง) และบ้านปากแซง อ.นาตาล จ.อุบลราชธานี เชื่อมโยงกับ สปป.ลาว (แขวงสาละวัน เมืองละคอนเพ็ง) และจุดผ่อนปรน 4 แห่ง

เลย เป็นประตูการค้า โดยมีด่านการค้าถาวร 4 แห่ง เชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว แขวงไชยบุรีได้แก่ อ.ท่าลี่ บริเวณด่านบ้านปากห้วย และด่านสะพานมิตรภาพข้ามแม่น้ำเหือง ต.หนองผือ ด่านเชียงคาน บ้านเชียงคาน หมู่ 2 ต.เชียงคาน อ.เชียงคาน ด่านบ้านคกไผ่ ต.ปากซุม อ.ปากซุม และมีจุดผ่อนปรนอีก 5 แห่ง

บึงกาฬ เป็นประตูการค้า โดยมีจุดผ่านแดนถาวร 2 แห่งคือ ด่านอำเภอเมือง บึงกาฬ เป็นด่านศุลกากร (ท่าแพขนานยนต์) และ ด่าน ตม. (ท่าเรือทับฟาก) ต.บึงกาฬ อ.บึงกาฬ เชื่อมต่อแขวงบอลิคำไซ สปป.ลาว และมีจุดผ่อนปรนอีก 2 แห่ง

(3) ภาคกลาง

จังหวัดชายแดนด้านตะวันออก 3 จังหวัด คือ สระแก้ว จันทบุรี และตราด เป็นจังหวัดชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา จุดผ่านแดนที่สำคัญ คือ จุดผ่านแดนบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เชื่อมโยงกับเมืองบันเตียเมียนเจย กัมพูชา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเป็นประตูหรือตลาดการค้าแหล่งใหญ่กับประเทศกัมพูชา เวียดนาม สำหรับจุดผ่านแดนบ้านผักกาดและบ้านแหลม เชื่อมโยงกับเมืองไพลิน และจุดผ่านแดนหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เชื่อมโยงกับเมืองเกาะกง กัมพูชา ซึ่งเป็นเมืองธุรกิจการค้าชายแดน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงผ่านไปยังกลุ่มประเทศอินโดจีน

จังหวัดชายแดนด้านตะวันตก 2 จังหวัด คือ กาญจนบุรี และ ประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดชายแดนติดต่อกับเมียนมาร์จุดผ่านแดนที่สำคัญคือ จุดผ่านแดนถาวรบ้านพุน้ำร้อน ต.บ้านเก่า อ.เมืองกาญจนบุรี ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเป็นประตูเชื่อมโยงต่อไปยังท่าเรือน้ำลึกทวาย เมียนมาร์ สำหรับจุดผ่อนปรนด้านสิงขร ต.คลองวาฬ อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์ (อยู่ระหว่างยกระดับเป็นด่าน

ถาวร) มีบทบาทสำคัญในการเป็นประตูหรือตลาดการค้าชายแดนกับเมียนมาร์ ตลอดจนเป็นเส้นทางเชื่อมโยง การขนส่งสินค้าประมงจากเมืองมะริด ผ่านไปยังมหาชัย รวมทั้งเป็นเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างเมียนมาร์ และไทย

(4) ภาคใต้

สงขลา เป็นเมืองศูนย์กลางการค้าชายแดน เนื่องจากมีด่านพรมแดนที่ เชื่อมโยงสู่ต่างประเทศทั้งทางท่าเรือน้ำลึกสงขลา สนามบินนานาชาติหาดใหญ่ ถนน รถไฟ มีมูลค่าการค้า ชายแดนปีละกว่าร้อยละ 90 เป็นมูลค่าการค้าผ่านด่านสะเดาและปาดังเบซาร์ในจังหวัดสงขลา

สตูล มีด่านวังประจัน เป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจ การค้าชายระหว่าง ชุมชนชายแดน และด่านตำมะลังเป็นประตูเชื่อมโยงการค้าคมนาคมขนส่งทางทะเลฝั่งอันดามันกับประเทศ มาเลเซีย สิงคโปร์และอินโดนีเซีย และมีบทบาทเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและธรรมชาติที่ สวยงาม

นราธิวาสมีด่านสุโหงโกลก เป็นศูนย์กลางเมืองชายแดน ที่มีบทบาทเป็น ประตูเชื่อมโยงการค้าคมนาคมขนส่งทางถนนและรถไฟระหว่างพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่การ พัฒนาทางด้านตะวันออกของมาเลเซีย (ECER) มีด่านตากใบเป็นประตูเชื่อมโยงการค้าคมนาคมขนส่งระหว่าง เมืองชายแดนด้านตะวันออกของจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับพื้นที่การพัฒนาทางด้านตะวันออกของมาเลเซีย (ECER) และด่านบูเก๊ะตาเป็นประตูเชื่อมโยงการค้าคมนาคมขนส่งทางถนนเชื่อมโยงพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้กับพื้นที่การพัฒนาทางด้านตะวันออกของมาเลเซีย (ECER) รวมทั้งเชื่อมโยงไปยังพื้นที่เศรษฐกิจ ภาคเหนือของมาเลเซีย (NCER)

ยะลา มีเมืองเบตงเป็นศูนย์กลางเมืองชายแดน เป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวและการค้าเมืองชายแดน

4.1.4 บทบาทการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

รัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นเพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนของ ประเทศ โดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียน ตามข้อตกลงการค้าเสรี ภายใต้อาเซียน และข้อตกลงภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่น และจากการค้าบริเวณพรมแดนระหว่างประเทศ ไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งรัฐจะสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาระบบการให้บริการแบบ จุดเดียวเบ็ดเสร็จที่สอดคล้องกับระบบ ASEAN Single Window และการดำเนินการอื่นๆที่จำเป็น เพื่อรองรับ การขยายตัวทางเศรษฐกิจ พื้นที่เป้าหมายในระยะแรก เน้นจุดยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับ GMS Economic Corridor และเป็นพื้นที่ที่รัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว 11 แห่ง ได้แก่ แม่สาย เชียงแสน เชียงของ จังหวัดเชียงราย แม่สอด จังหวัดตาก ชายแดนจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม และจังหวัดหนองคาย ชายแดนจังหวัด สระแก้ว ชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี สะเดา จังหวัดสงขลา และชายแดน จังหวัดนราธิวาส

4.1.5 บทบาทการพัฒนาเป็นเครือข่ายสนับสนุนเชื่อมโยงกับเมืองบทบาทหลัก

สำหรับจังหวัด/เมืองอื่นๆ นอกจากเมืองที่กล่าวถึงตามบทบาทหลักข้างต้นแล้ว สามารถมีบทบาทเป็นเมืองเครือข่ายที่จะเชื่อมต่อหรือสนับสนุนการพัฒนา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับ ศักยภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและแนวโน้มการพัฒนาของพื้นที่

4.2 ประเด็นการขับเคลื่อนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

การพัฒนาศักยภาพของเมืองให้สอดคล้องกับบทบาทของเมืองและศักยภาพของพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ควรมีประเด็นการขับเคลื่อนดังนี้

4.2.1 การขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองศูนย์บริการหลัก

(1) ปรับปรุงเส้นทางคมนาคม และระบบโลจิสติกส์ อาทิ ขยายทางหลวงและแก้ปัญหาจุดตัดทางแยกบนทางหลวงสายหลัก จัดระบบขนส่งมวลชนเขตเมืองและเชื่อมโยงระหว่างเมือง จัดพื้นที่และระบบกระจายสินค้าเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและลดต้นทุน

(2) จัดการใช้ที่ดินให้เหมาะสม โดยเฉพาะพื้นที่สำหรับเศรษฐกิจและการลงทุนใหม่ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่อนุรักษ์ประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยว รวมทั้งพื้นที่การเกษตรที่สำคัญ

(3) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน โดยเน้นการวางผังเมือง และการฟื้นฟูพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมือง

(4) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยพัฒนาและยกระดับคุณภาพด้านการศึกษา โดยเฉพาะด้านภาษา การสื่อสาร และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านการค้า การลงทุน และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4.2.2 การขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ

(1) พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ทางถนน ทางน้ำ ทางอากาศ) และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่และอำนวยความสะดวกในการเดินทางและขนส่ง (Connectivity and Mobility) และพัฒนาไปสู่การพัฒนาการขนส่งหลายรูปแบบ (Multi Modal) เพื่อประหยัดพลังงานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และลดต้นทุนการขนส่ง

(2) พัฒนาด้านระเบียบพิธีการทางศุลกากร กฎระเบียบการค้า การลงทุน ให้มีความทันสมัย และมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วย เพื่ออำนวยความสะดวกการค้า และการขนส่งข้ามพรมแดน อาทิ การพัฒนาด่าน 24 ชั่วโมงเพื่อช่วยลดความยุ่งยากทางด้านเอกสารและระยะเวลาดำเนินการ

(3) พัฒนาศูนย์กระจายสินค้า เพื่อรองรับการขนส่งในเส้นทางหลัก และกระจายสินค้าจากระเบียงเศรษฐกิจสู่การพัฒนาศักยภาพของเมือง โดยการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันเชิงพื้นที่ และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

(4) ส่งเสริมภาคเอกชนให้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในด้านการลงทุน ในแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ และการพัฒนาความร่วมมือของผู้ประกอบการธุรกิจภายในประเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพในการต่อยอดกับต่างประเทศและศักยภาพในการแข่งขันตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนการพัฒนาความร่วมมือกับผู้ประกอบการในต่างประเทศเพื่อช่วยในการพัฒนาช่องทางการตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า

4.2.3 การขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองชายแดน

(1) พัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ มาตรฐานการให้บริการและการอำนวยความสะดวกบริเวณจุดผ่านแดน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประชาคมอาเซียน

(2) เสริมสร้างและขยายโอกาสการพัฒนาเขตประกอบการอุตสาหกรรมตามแนวชายแดนโดยการพัฒนาปรับปรุงโครงข่ายบริการพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อมบริเวณชายแดนให้เป็นระบบสอดคล้องกับความต้องการลงทุนของภาคเอกชน เช่น นิคมอุตสาหกรรม คลังสินค้า ระบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อการผลิตในภาคอุตสาหกรรม

(3) ขยายการบริการต่างๆ อาทิ การบริการด้านการเงิน การศึกษา และการสาธารณสุข เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายในการประกอบธุรกิจ

(4) สนับสนุนการจัดการพื้นที่เมืองและชุมชนชายแดน รองรับการพัฒนาตัวตั้งในด้านการค้าการลงทุน การท่องเที่ยว และที่พักอาศัย โดยเฉพาะสนับสนุนการวางผังเมืองรวมเมือง/ชุมชนชายแดน เพื่อจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสม และพัฒนาเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมขนส่งให้มีประสิทธิภาพ

(5) เร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการชายแดน อาทิ แรงงานต่างด้าว ปัญหา ยาเสพติด การค้ามนุษย์ ฯลฯ และเร่งสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในจุดผ่านแดนถาวร 12 แห่ง (ไทย-เมียนมาร์ 3 แห่ง ไทย-สปป.ลาว 5 แห่ง ไทย-กัมพูชา 1 แห่ง และไทย-มาเลเซีย 3 แห่ง)

4.2.4 การขับเคลื่อนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

การสนับสนุนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ที่มีศักยภาพ ได้มีการกำหนดแนวทาง การศึกษาเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์และแผน ดังนี้

(1) ศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในระดับประเทศและระดับพื้นที่ใน 11 พื้นที่หลัก รวมทั้งพิจารณาจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับพื้นที่ที่จะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

(2) ศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่กาญจนบุรีและบริเวณใกล้เคียงเพื่อเปิดประตูเศรษฐกิจด้านตะวันตก

(3) จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่เทศบาลแม่สอด เพื่อรองรับการเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเขตเศรษฐกิจพิเศษ

สำหรับการอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้จัดทำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ.2556 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2556 ภายใต้อัตรากระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบาย เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยนายกรัฐมนตรี เป็นประธานฯ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นฝ่ายเลขานุการ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อน

4.2.5 การขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองเครือข่าย

(1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงและสนับสนุนบทบาทการพัฒนาเมืองในแต่ละกลุ่ม รองรับการค้าสู่ประชาคมอาเซียน

(2) พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเมืองเครือข่ายทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการ อาทิ การพัฒนาไฮสโตร์ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ เป็นเมืองเกษตรอินทรีย์ ลำพูนเป็นเมืองอุตสาหกรรมและรองรับการขยายตัวการบริการของจังหวัดเชียงใหม่ และปัตตานีเป็นเมืองอุตสาหกรรมอาหารทะเลและแปรรูป

(3) บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน โดยเน้นการวางผังเมือง และการฟื้นฟูพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมือง

(4) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยพัฒนาและยกระดับคุณภาพด้านการศึกษา โดยเฉพาะด้านภาษา การสื่อสาร และการบริหารจัดการเพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านการค้า การลงทุน และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

